

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

1. ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks cywilny niemiecki z 1896 r.

"§ 125. Wada lub brak formy wymaganej przez prawo pod rygorem nieważności może nie mieć wpływu na ważność czynności prawnej zdziałanej w okresie okupacji tylko wówczas, gdy właśnie wskutek sytuacji stworzonej bezprawnie przez okupanta hitlerowskiego nie można było zachować formy wymaganej przez prawo. Co do testamentów własnoręcznych (§ 2231 pkt 2 k.c.n.) stan okupacji nie stwarzał takiej przeszkody (i jeżeli testament ów sporządzony został bez podpisu testatora wymaganego przez § 125 k.c.n., to ten brak formy był następstwem nieznamomości wymagań prawa, której nie można jednak uważać za będącą skutkiem okupacji (1 CR 957/62 z dnia 16 XI 1962 r.).

Ustawa z dnia 18 XII 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. z 1933 r. nr 91, poz. 734 wraz ze zmianami)

Art. 16. Pobierane przez pracownika w związku z wyjazdami służbowymi diety oraz ryczałty noclegowe nie mogą być wliczane do wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, albowiem należności te przeznaczone są na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania pracownika poza zwykłym miejscem pracy, a nie są wynagrodzeniem za pracę (4 CR 872/61 z dnia 29 VI 1962 r.).

Ustawa z dnia 29 X 1920 r., o spółdzielniach (Dz. U. z 1950 r. nr 25; poz. 232)

Art. 52. Okoliczność, że członek spółdzielni, którego wykluczenie ma być przedmiotem obrad walnego zgromadzenia spółdzielni, nie przybył na to posiedzenie z powodu choroby, nie uzasadnia jeszcze sama przez się konieczności odroczenia i nie powoduje nieważności uchwały w przedmiocie wykluczenia ze spółdzielni nieobecnego na posiedzeniu członka (2 CR 138/62 z dnia 11 XII 1962 r.).

Ustawa z dnia 16 V 1922 r. o urloпах dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. z 1949 r. nr 47, poz. 365)

Okoliczność, że pracownik w poprzednim roku wykorzystał urlop w większych rozmiarach aniżeli mu to przysługiwało, nie ma istotnego znaczenia dla jego uprawnień urlopowych w roku bieżącym, urlopu wypoczynkowego bowiem nie można wykorzystywać z góry w latach poprzednich za lata następne (3 CR 537/61 z dnia 7 II 1962 r.).

Ustawa z dnia 2 VIII 1926 r. o prawie właściwym dla stosunków prywatnych międzynarodowych (Dz. 17. nr 101, poz. 58)

Art. 6. Skoro według art. 46 pr. rzecz, i art. 82 pr. o notar, umowa o przeniesienie własności nieruchomości powinna być pod nieważnością sporządzona w formie aktu notarialnego, dokonanie w Izraelu darowizny co do nieruchomości położonej w Polsce w formie prywatnej, wystarczającej według prawa miejscowego,

nie rodzi — w świetle art. 5 i 6 prawa międzynarodowego prywatnego — skutków prawnych w Polsce (2 CR 1202/61 z dnia 27 XII 1962 r.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dnia 16 III 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. nr 35, poz. 324)

Art. 32. Wyjątkowe odsetki zwłoki w wysokości 2 do 3% miesięcznie, przewidziane w art. 32 rozp. o umowie o pracę robotników i art. 15 rozp. o umowie o pracę pracowników umysłowych, nie mają zastosowania w razie niewypłaty wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych oraz ekwiwalentu za urlop (3 CR 768/61 z dnia 13 I 1962 r.).

Kodeks zobowiązań z dnia 27 X 1933 r. (Dz. U. nr 82, poz. 598 wraz ze zmianami)

Art. 161 § 2. „Osobie, która doznała uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, a która w chwili orzekania o żądaniu renty ze względu na swój wiek nie byłaby jeszcze zdolna do pracy zarobkowej, nie przysługuje roszczenie o rentę z powodu utraty zdolności do pracy zarobkowej lub zmniejszenia widoków powodzenia w przyszłości.

Oddalając żądanie takiej renty sąd ma obowiązek ustalenia wyrokiem odpowiedzialności pozwanego za ewentualną szkodę, jaka może powstać w przyszłości” (Uchwała składu 7 sędziów III CO 38/62 z dnia 17 VI 1963 r.).

Art. 162 § 2. Przyjęcie przez sąd przy określeniu renty uzupełniającej na rzecz małoletniego powoda wzrostu w przyszłości zarobków denata (ojca powoda) oraz ewentualności ze względu na wzrost tych zarobków łożenia przez niego na rzecz małoletniego powoda ponad jego potrzeby konsumpcyjne narusza przepis art. 162 § 2 k.z., zgodnie z którym renta winna być określona stosownie do potrzeb uprawnionego i wskutek tego nie może być ustalona na kwoty ponad te potrzeby i prowadzić do kapitalizacji (3 CR 848/61 z dnia 20 IV 1962 r.).

Art. 162 § 2 i 3. Okoliczność, że małżonkowie wspólnie prowadzą gospodarstwo rolne w ten sposób, że poszczególne czynności podzieliли pomiędzy siebie i pewne czynności wykonuje jeden małżonek, a inne drugi, nie uzasadnia sama przez się wniosku, iż w tej sytuacji żona, wykonująca „zajęcia kobiece” w domu i w gospodarstwie, nie jest w rozumieniu art. 162 § 2 i 3 k.z. utrzymywana przez męża (1 CR 212/62 z dnia 27 IX 1962 r.).

Art. 239; Wyznaczenie zastępcy pracownika materialnie odpowiedzialnego należy do pracodawcy a nie do pracownika, gdyż wymaga zawarcia pomiędzy zakładem pracy i zastępcą umowy nakładającej na zastępcę obowiązek wyliczenia się z powierzonego mu wraz z zastępowanym pracownikiem mienia.

Ustanowienie umownej solidarnej odpowiedzialności dwóch pracowników materialnie odpowiedzialnych wymaga zgodnych oświadczeń woli zakładu pracy i obu pracowników, obejmujących wyraźne ustalenie, że odpowiedzialność ma być solidarna i to z określoną imiennie osobą.

Ustanowienie odpowiedzialności zastępcy tylko na określonej zmianie wymaga wprowadzenia systemu stałego przekazywania sobie mienia przez zmieniających się pracowników w sposób umożliwiający rozgraniczenie zakresu odpowiedzialności każdego z nich (4 CR 531/60 z dnia 20.III 1962 r.).

Art. 397. Użyte w art. 397 k.z. wyrażenie „zwrot rzeczy najętej” dostosowane jest do normalnych sytuacji i do okoliczności, że przepis odnosi się nie tylko do najmu lokali, lecz również do najmu rzeczy ruchomych. Chodzi w rzeczywistości o sytuację, gdy stosunek najmu ustał, a rzecz znalazła się z powrotem we władaniu wynajmującego, niezależnie od tego czy najemca rzecz tę z własnej

woli „zwrócił”, czy też rzecz została mu w jakikolwiek sposób odebrana (2 CR 1025/61 z dnia 16 XII 1962 r.).

Art. 399 § 1. Zapis na sąd polubowny w umowie najmu zawartej z b. Stowarzyszeniem Zakładów Rzemieślniczo-Wychowawczych a dotyczącej lokalu przekazanego następnie Skarbowi Państwa nie jest dla Skarbu Państwa wiążący. Z przepisu art. 399 § 1 k.z. nie wynika bowiem, by nabywca miał być także związany wszelkiego rodzaju umowami dodatkowymi, które nie dotyczą integralnych elementów stosunku najmu, a do takich umów dodatkowych zaliczyć należy tzw. klauzulę sądu polubownego. Za taką wykładnią art. 399 k.z. przemawia wyjątkowy charakter umowy o poddanie przyszłych sporów pod rozstrzygnięcie sądu polubownego, która nie powinna wyłączać drogi sądowej w szerszym zakresie niż ten, jaki wolą kontrahentów ustalony został dla istniejących między nimi stosunków (Uchwała 1 CO 30/61 z; dnia 13 XI 1962 r.).

Art. 441 Kwestia osiągnięcia korzyści lub poniesienia strat przez zakład pracy nie wpływa na ocenę zasadności wynagrodzenia należnego pracownikom według obowiązujących przepisów stosowanego systemu płac. Wyniki działalności gospodarczej przedsiębiorstwa jako całości wpływają jedynie na możliwość utworzenia funduszu zakładowego i udziału pracowników w przeznaczony na nagrody części tego funduszu. Na prawa pracowników do wynagrodzenia nie ma wpływu okoliczność czy wypłata, im wynagrodzenia dała się zmieścić w ramach ustalonego funduszu płac (3 CR 768/61 z dnia 13 I 1962 r.)

Art. 455. Podjęcie przez pracownika innego zatrudnienia nie stanowi samo przez się o bezzasadności jego roszczenia o dopuszczenie do pracy u poprzedniego pracodawcy i o wyrównanie różnicy wynagrodzenia wskutek nieważności oświadczenia woli pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę, jeżeli pracownik zgłasza żądanie dopuszczenia do pracy w czasie odpowiednio krótkim, świadczącym o rzeczywistym zamiarze i gotowości podjęcia poprzedniego zatrudnienia. Pogląd wykluczający w tej sytuacji (tj. w razie podjęcia przez pracownika pracy gdzie indziej) zasadność jego żądania dopuszczenia do poprzedniej pracy faworyzowałby niesłusznie pracowników oczekujących bezczynnie na wynik sporu (III PO 12/62 z dnia 29 XI 1962 r.).

Art. 622. Przepis ten odróżnia między składnikami stanu faktycznego takie, które są między stronami sporne lub wątpliwe, oraz takie, które strony uważają za niewątpliwe. Błąd co do pierwszych składników nie może stanowić podstawy do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli, gdyż właśnie ugodą ma na celu definitywnie usunąć wątpliwości istniejące między stronami. Strona natomiast ma prawo kwestionować ugodę, jeżeli błąd dotyczy tych elementów stanu faktycznego, które wedle treści ugody obie strony uważały za niewątpliwe, a spór albo niepewność nie byłyby powstały, gdyby w czasie zawarcia ugody wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy (3 CR 1005/61 z dnia 25 V 1962 r.).

Prawo upadłościowe z dnia 24 X 1934 r. (Dz. U. nr 93, poz. 834)

Art. 5. Członek zarządu spółki z o.o. odpowiada za szkodę wyrządzoną wierzycielowi wskutek niezgłoszenia w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 5 § 2 i 3 pr. upadł.). Od odpowiedzialności za zobowiązania spółki członek zarządu może się jednak uwolnić, jeżeli wykaze, że pomimo niezgłoszenia upadłości wierzyciel nie poniósł szkody (art. 298 kod. handl.), tj. wykaze, że wierzyciel nie uzyskałby zaspokojenia swojej wierzycielności w postępowaniu upad-

łościowym nawet wówczas, gdyby zostało ono wszczęte we właściwym czasie (4 CR 60/61 z dnia 5 I 1963 r.).

Prawo wekslowe z dnia 28 IV 1936 r. (Dz. U. nr 37, poz. 282)

Art. 10. Weksel jako narzędzie kredytu jest dokumentem wartościowym i dlatego w chwili przedstawienia go do realizacji musi zawierać wszystkie cechy ważności. W przeciwnym razie nie rodzi on zobowiązania wekslowego i musi być oceniony z punktu widzenia prawa cywilnego i wekslowego.

Dopuszczenie do wystawienia weksli in blanco ma to tylko znaczenie, że w chwili wystawienia weksel może nie zawierać wszystkich cech istotnych i że uprawnionemu służy prawo uzupełnienia go zgodnie z wyraźną lub domniemaną wolą kontrahentów.

Uzupełnienie wekslu in blanco musi nastąpić najpóźniej przed założeniem protestu, jeżeli protest jest konieczny, lub w chwili wniesienia pozwu. W toku procesu uzupełnienie wekslu in blanco nie jest dopuszczalne (2 CR 1148/61 z dnia 19 grudnia 1962 r.).

Dekret z 6 II 1945 r. o radach zakładowych (Dz. U. nr 8, poz. 36)

Art. 8. „Obecność kierownika zakładu pracy na posiedzeniu rady zakładowej, podejmującej uchwałę w przedmiocie wyrażenia zgody na rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, nie powoduje nieważności tej uchwały" (Uchwała III PO 19/62 z dnia 12 II 1963 r.).

Dekret z dnia 8 III 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. nr 13, poz 87)

Art. 33. W myśl art. 33 dekretu nabycie własności zależy tylko od dwu przesłanek: uzyskania prawomocnego orzeczenia o przywróceniu posiadania oraz od upływu czasu. Przepis ten nie uzależnia natomiast nabycia własności w tym trybie od dobrej wiary nabywającego ani też nie utrudnia tego nabycia (tak jak to czynią przepisy prawa rzeczowego o zasiedzeniu — art. 50 § 2 i art. 51 § 2) w wypadku, gdy nabywający własność jest w złej wierze (1 CR 9.35/62 z dnia 3 XI 1962 r.).

Prawo małżeńskie majątkowe z dnia 29 V 1946 r.

Art. 30. „Pod rządem przepisów obowiązujących w roku 1947 umowa majątkowa małżeńska, zawarta za zgodą przedstawiciela ustawowego przez osobę małoletnią, mającą ograniczoną zdolność do działań prawnych przed zawarciem małżeństwa, a przewidująca, że nieruchomości tej osoby stanie się wspólnym majątkiem małżonków, wymagała do swej skuteczności zezwolenia władzy opiekuńczej. W przypadku, gdy władza opiekuńcza nie orzekła w przedmiocie zezwolenia, umowa stawała się jednak skuteczna, jeżeli została potwierdzona przez tę osobę po uzyskaniu pełnoletności. Potwierdzenie mogło być dokonane w dowolnej formie" (Uchwała III CO 24/63 z dnia 14 VI 1963 r.).

Prawo rzeczowe z dnia 11 X 1946 r. (Dz. U. nr 57, poz. 319 wraz ze zmianami)

Art. 60. Dopuszczalne jest ustanowienie przez właściciela nieruchomości, przed jej zrzczeniem się na rzecz Skarbu Państwa, prawa dożywotniego użytkowania na rzecz innej osoby. Bez wpływu na ważność takiej czynności prawnej jest okoliczność, że ustanowienie prawa dożywotniego użytkowania i zrzczenie się nieruchomości nastąpiło w tym samym akcie notarialnym (2 CR 184/61 z dnia 2 XII 1961 r.).

Dekret z dnia 8 XI 1946 r. c postępow, spadk. (Dz. U. nr 63, poz. 346)

Art. 152 § 3. Celem postępowania działowego jest stworzenie żywotnych z punktu widzenia gospodarczego jednostek rolnych, przy czym istota tego postępowania zmierza do zlikwidowania istniejącej między spadkobiercami niepodzielności. Cel ten nie zostaje osiągnięty, jeśli orzeczenie działowe nie tworzy samodzielnych gospodarstw rolnych, lecz nadal utrzymuje niepodzielność majątkową spadkobierców. W takiej sytuacji funkcja społeczna, jaką w ramach prawidłowej gospodarki rolnej ma spełniać orzeczenie działowe, zostaje przekreślona, a tego rodzaju podział nie jest zgodny z interesem społeczno-gospodarczym (III CR 182/62 z dnia 15 II 1963 r.).

Kodeks rodzinny z dnia 27 VI 1950 r. (Dz. U. nr 34, poz. 308 wraz ze zmianami)

Art. 21 i 23. „1. Samochód wygrany na książeczkę premią PKO przez jednego z małżonków w czasie trwania małżeństwa wchodzi w skład majątku wspólnego także wówczas, gdy kwota na książeczce PKO została wygrywającemu darowana.

2. Małżonek osoby podejrzanej, w stosunku do którego prokurator zarządził zabezpieczenie przewidziane w art. 3 ustawy z 21 I 1958 r. o wzmoczeniu ochrony mienia społecznego przed szkodami wynikającymi z przestępstwa (Dz. U. nr 4, poz. 11), nie może żądać zwolnienia od zajęcia przedmiotu objętego wspólnością ustawową.

3. Wierzytelność, powstała w następstwie wyrządzenia szkody w majątku społecznym czynem przestępnym jednego z małżonków, podlega zaspokojeniu także z majątku objętego wspólnością ustawową" (Uchwała składu 7 sędziów 1 CO 9/62 z dnia 10 IX 1962).

Art. 25. „Zbycie przez małżonka po ustaniu wspólności ustawowej jego udziału w przedmiocie, który był objęty wspólnością ustawową, jest bezskuteczne o tyle, o ile narusza uprawnienia drugiego małżonka, wynikające z przepisów o podziale wspólnego majątku małżonków" (Uchwała składu 7 sędziów 1 CO 22/62 z dnia 15 X 1962 r.).

Przepisy ogólne prawa cywilnego z dnia 18 VII 1950 r. (Dz. U. nr 34, poz. 311)

Art. 111 pkt 2. Przerwa terminu przedawnienia, zasiedzenia czy przemilczenia na skutek wytoczenia powództwa następuje tylko wtedy, gdy zostaje ono wniesione przeciwko osobie, na której korzyść termin ten biegnie, nie może natomiast wyrzeczyć takiego skutku wytoczenie powództwa przeciwko osobie, której sporne prawo nie przysługiwało w ogóle lub nie przysługiwało już w chwili wytoczenia powództwa. Tak więc w razie przeniesienia przez posiadacza nieruchomości posiadania na inną osobę, właściciel nieruchomości, chcąc po tym zdarzeniu przerwać bieg zasiedzenia, musi wytoczyć powództwo przeciwko nowemu posiadaczowi, a nie przeciwko jego poprzednikowi, mimo że jego posiadanie dolicza się w myśl art. 57 § 1 pr. rzecz, do posiadania aktualnego posiadacza (1 CR 935/62 z dnia 3 XI 1962 r.).

Kodeks postępowania cywilnego. Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 VIII 1950 r. o ogłoszeniu jednolitego tekstu kodeksu postępowania cywilnego (Dz. V. nr 43, poz. 394 wraz z późniejszymi zmianami)

Art. 57. „W sprawie wytoczonej przeciwko Wyższemu Rzymsko-Katolickiemu Seminarium Duchownemu. Seminarium to może występować jako strona po-

zwana bez udziału przedstawiciela Kurii Biskupiej i bez zapoznania Kurii" (Uchwała 1 CO 30/61 z dnia 13 XI 1962 r.).

Art. 200 § 1. W procesach odszkodowawczych przeciwko społecznemu zakładowi pracy o wynagrodzenie szkód poniesionych w związku z wypadkiem w zatrudnieniu strona powodowa czyni zadość art. 200 § 1 pkt 2 k.p.c., jeżeli przytoczone w pozwie okoliczności faktyczne uzasadniają roszczenie odszkodowawcze w taki sposób, że wskazują na naruszenie przez zakład pracy przepisów z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy. Ustalenie zaś, jakie konkretne przepisy dotyczące ochrony życia i zdrowia pracowników względnie jakie ogólne zasady bezpieczeństwa zostały przez zakład pracy naruszone, jest obowiązkiem sądu, który w celu należytego wypełnienia tego obowiązku powinien przeprowadzić potrzebne postępowanie dowodowe (2 CR 153/62 z dnia 20 I 1963 r.).

Art. 219. Nieodroczenie rozprawy pomimo wykazania przez stronę przeskody w swoim stawiennictwie na rozprawę wskutek przebywania w szpitalu stanowi naruszenie art. 219 k.p.c., które może mieć wpływ na wynik sprawy, jeżeli obecność strony na rozprawie w czasie składania zeznań przez świadków mogła mieć znaczenie dla wyniku sprawy w związku z możliwością kierowania do świadków odpowiednich pytań (1 CR 997/61 z dnia 1 III 1963 r.).

Art. 311. Przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron, jak i innych dowodów, uzależnione jest od tego, czy w danych warunkach zachodzi rzeczywista potrzeba skorzystania z tego rodzaju środka dowodowego w celu wyjaśnienia prawdy obiektywnej, i pod tym kątem musi być ocenione. Odmowa więc przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron podlega kontroli rewizyjnej z punktu widzenia prawidłowego stosowania przepisów art. 218 § 1, 236 § 1 i 326 k.p.c., dopuszczenie bowiem tego dowodu nie jest pozostawione dowolnemu i niekontrolowanemu uznaniu sądu (1 CR 407/62 z dnia 29 VI 1962 r.).

Art. 371 § 2 pkt 5, Adwokat ustanowiony dla strony zwolnionej od kosztów sądowych nie jest obowiązany na własny koszt odbywać podróży do odległej miejscowości, w której strona ta przebywa w więzieniu, wobec czego sąd ma obowiązek zadośćuczynić wnioskowi adwokata o zarządzenie przetransportowania strony do miejsca jego siedziby, jeżeli należyte sprawowanie obrony wymaga osobistego skontaktowania się adwokata ze stroną, co zachodzi, gdy strona nie umie lub nie może pisać i dlatego nie może porozumieć się pisemnie z adwokatem lub gdy stan sprawy jest skomplikowany (2 CR 582/61 z dnia 10 IX 1962 r.).

Art. 396. Orzecznictwo Sądu Najwyższego nie utożsamia interesu Państwa ludowego z każdym uszczupleniem należności podmiotu gospodarki uspołecznionej. Dodać do tego należy, że z orzecznictwa tego wynika, że naruszenie interesu Państwa Ludowego zachodzić może nawet w takim rozstrzygnięciu, które z uchybieniem prawom obywatela niesłusznie orzeka o roszczeniach majątkowych na korzyść Skarbu Państwa lub organizacji socjalistycznej (1 CR 1026/61 z dnia 3 LI 1962 r.).

Art. 588. „Wierzyciel jednego ze spadkobierców może na podstawie art. 588 k.p.c. prowadzić przed działem spadku egzekucję z ułamkowej części rzeczy ruchomej wchodzącej w* skład spadku" (Uchwała składu 7 sędziów III CO 21/63 z dnia 4 VII 1963 r.).

Dekret z dnia 26 X 1950 r. o zobowiązaniach podatkowych (w brzmieniu ustawy z dnia 16 XI 1960 r. Dz. U. nr 51, poz. 300)

Art. 16. „Decyzja w sprawie odpowiedzialności członków rodziny podatnika za jego zobowiązania podatkowe, wydana na podstawie art. 16 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o zobowiązaniach podatkowych (w brzmieniu ustalonym ustawą z 16 listopada 1960 r. o zmianie powyższego dekretu — Dz. U. nr 51, poz. 300), zaopatrzona w administracyjną klauzulę wykonalności, stanowi administracyjny tytuł wykonawczy, konieczny do uzyskania sądowej klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi podatnika” (Uchwała III CO 37/63 z dnia 10 VIII 1963 r.).

Dekret z 24 grudnia 1952 n o przewozie przesyłek i osób kolejami (Dz. U. z 1953 r. nr 4, poz. 7)

Art. 96. Obalenie domniemania z art. 96 ust. 2 dekretu, że szkoda powstała wskutek nieprawidłowego załadowania przesyłki kolejowej, za co kolej nie odpowiada, wymaga nie tylko udowodnienia dobrej jakości opakowania przesyłki i prawidłowego jej załadowania, lecz również udowodnienia innej przyczyny powstania szkody, jak np. nieprzestrzegania przez kolej normalnych warunków przewozu (zbyt silne wstrząsy wagonu w czasie transportu i przetaczania) (3 CR 471/61 z dnia 27 IV 1962 r.).

Dekret z 24 II 1954 r. o zakładowych komisjach rozjemczych (Dz. U. nr 10, poz. 35)

Art. 6. Przepisy art. 6 dekretu z 24 II 1954 r. nie mają zastosowania w postępowaniu przed sądem. Otwarcie drogi sądowej dla sprawy podlegającej właściwości komisji rozjemczej połączone jest z jednoczesnym wygaśnięciem (w konkretnej sprawie przekazanej sądowi) właściwości tej komisji i nie byłoby w takim wypadku podstaw do zwrócenia takiej sprawy komisji przez sąd, ustawa bowiem zna tylko skierowanie sprawy do sądu, a nie odwrotnie (III PR 16/62 z dnia 14 I 1963 r.).

Dekret z dnia 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. 1958 r. nr 23, poz. 97)

Art. 24. „Art. 24 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin wyłącza w stosunku do uspołecznionych zakładów pracy wzmożoną odpowiedzialność z art. 152 i 153 kodeksu zobowiązań, opartą na zasadzie ryzyka” (Uchwała III PO 6/63 z dnia 21 III 1963 r.).

Art. 24. Choćby roszczenie o odszkodowanie mogło być uzasadnione przepisami prawa cywilnego (np, art. 134 czy 152 k.z.), odszkodowanie za wypadek w pracy nie może być zasądzone od uspołecznionego zakładu pracy, jeżeli nie stwierdzono naruszenia przez ten zakład pracy przepisów dotyczących ochrony życia i zdrowia pracowników i związku przyczynowego między tym naruszeniem a wypadkiem. Jednakże w razie stwierdzenia, że wypadek był następstwem przekroczenia przez zakład pracy zasad bezpieczeństwa, które zostały sprecyzowane w przepisach wydanych niedługo po wypadku, sąd powinien zbadać, czy doświadczenia zebrane w zakładzie pracy przed wypadkiem nie wskazywały już wówczas na konieczność poczynienia możliwych zmian lub zarządzeń, które mogły zapobiec wypadkowi (III PR 40/62 z dnia 28 XII 1962 r.).

Ustawa z dnia 28 V 1957 r. o wyłączeniu spod publicznej gospodarki lokalami domów jednorodzinnych oraz lokali w domach spółdzielni mieszkaniowych (Dz. U. z 1962 r. nr 47, poz. 228)

Art. 8. ust. 1. „Spółdzielnia mieszkaniowa jako właściciel lokalu w domu wielomieszkaniowym, wyłączonym spod publicznej gospodarki lokalami, może żądać od najemcy, którego chroni art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o wyłączeniu spod publicznej gospodarki lokalami domów jednorodzinnych oraz lokali w domach spółdzielni mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. nr 47, poz. 228 z r. 1962); czynszu za nadwyżkę powierzchni mieszkaniowej” (Uchwała III CO 34/63 z dnia 29 VIII 1963 r.).

Ustawa z dnia 13 VII 1957 r. o obrocie nieruchomościami rolnymi (Dz. U. nr 39, poz. 172)

Art. 2 pkt 1. „Nabycie nieruchomości w drodze działu spadku stanowi nabycie w drodze dziedziczenia w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 13 lipca 1957 r. o obrocie nieruchomościami rolnymi (Dz. U. nr 39, poz. 172), choćby wartość przypadającej spadkobiercy schedy przekraczała jego udział” (Uchwała III CO 29/62 z dnia 1 XII 1962 r.).

Ustawa z dnia 28 XII 1957 r. o dostatkach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych (Dz. U. nr 3, poz. 7)

Art. 8. Stosownie do art. 8 powołanej ustawy umowa o wykonanie robót przekraczających wartość 5000 zł, nie zawierająca postanowień na piśmie dotyczących określenia ceny świadczenia, jest bezskuteczna. Należności za wykonanie świadczenia można w tym wypadku dochodzić tylko na podstawie przepisów o niesłusznym zubożeniu (4 CR 49/62 z dnia 4 XII 1962 r.).

Ustawa z 21 I 1958 r. o wzmoczeniu ochrony mienia społecznego przed szkodami wynikającymi z przestępstwa (Dz. U. nr 4, poz. 11)

„4. W sprawach przeciwko Skarbowi Państwa o zwolnienie od egzekucji prowadzonej w trybie przepisów powołanej ustawy Skarb Państwa reprezentują:
a) co do zabezpieczenia lub wykonania kary grzywny — prokurator, b) co do zabezpieczenia wykonania kary przepadku majątku — organ finansowy, c) co do odszkodowania — państwowa jednostka organizacyjna, w zakresie działalności której szkoda została wyrządzona” (Uchwała składu 7 sędziów 1 CO 9/62 z dnia 10 IX 1962 r.).

Uchwała nr 141 Rady Ministrów z dnia 6 V 1958 r. w sprawie ewidencji niektórych osób zatrudnionych w handlu (Mon. Pol. nr 42 poz. 240 ze zm. w nr 48 poz. 225 z 1960 r.), art. 239 k.z.

§ 5. Niedopełnienie przez zakład pracy obowiązku zgłoszenia do rejestru centralnego o umorzeniu śledztwa celem wycofania karty kwalifikacyjnej stanowi naruszenie obowiązków umownych, które może uzasadniać odpowiedzialność zakładu pracy za wynikłą stąd dla pracownika szkodę w myśl art. 239 k. z. (II PR 458/62 z dnia 20 VII 1963 r.).

Ustawa z dnia 6 VI 1958 r. o ściąganiu należności Państwa z tytułu najmu lokali (Dz. U. nr 35, poz. 156)

Art. 4. tej ustawy stanowi wyraźnie, że pozew należy wnieść w terminie miesięcznym od dnia doręczenia wykazu zaległości wraz z upomnieniem. Dopiero

więc oba te dokumenty łącznie spełniają postulat z art. 4, warunkujący rozpoczęcie biegu terminu do wniesienia pozwu (3 CR 883/61 z dnia 27 IV 1962 r.).

Zebrał
Witold Świącicki

2. ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks karny z 1932 r.

Art. 133. Zgodnie z przyjętym orzecznictwem Sądu Najwyższego konduktor i motorniczy MPK podlegają wzmoczonej ochronie prawnej. Tym bardziej musi więc jej podlegać kontroler MPK, nadzorujący i kontrolujący pracę wymienionych funkcjonariuszy komunikacji miejskiej (21 III 1963 — V K. 692/62).

Art. 215. Skoro oskarżony wiedząc o tym, że ma pełnić nocną służbę dyżurnego ruchu PKP, której nienależyte wykonywanie może grozić nieobliczalnymi skutkami, stawiał się mimo to do pracy niewypoczęty i z zawartością alkoholu we krwi, przeto logiczny płynie stąd wniosek, iż godził on na wszelkie następstwa takiego stanu rzeczy (1 IV 1963 - II K 590/60).

Art. 230. W zasadzie każdy kierowca poruszającego się po drodze publicznej pojazdu, ma prawo liczyć na respektowanie przepisów i zasad ruchu przez innych użytkowników drogi, chyba że cechy osobiste lub określone zachowanie się tychże wskazują na możliwość nie zastosowania się ich do obowiązujących przepisów lub zasad ruchu (22 II 1963 — II K 616/62).

Art. 241. Niebezpiecznym narzędziem w rozumieniu art. 241 k.k. może być każdy środek nadający się do spowodowania uszkodzenia ciała lub śmierci człowieka (Uchwała Całej Izby Karnej SN z dnia 23 V 1963 — VI KO 12/63).

Art. 286. Lekarz społecznego zakładu służby zdrowia odpowiada na podstawie art. 286 k.k., jeżeli jego działanie na szkodę chorego, znajdujące się w sferze udzielenia pomocy leczniczej, stanowi zarazem uchybienie obowiązkom w zakresie spełniania przez niego w zakładzie funkcji o charakterze zarządu (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 23 III 1961 r. — VI KO 13/61. Ponieważ przypisany oskarżonemu czyn nie pozostawał w związku z funkcjami o charakterze zarządu — nie można było do niego zastosować kwalifikacji z art. 286 k.k.

Oskarżony, z tytułu zajmowanego stanowiska w społecznym zakładzie służby zdrowia, miał obowiązek przedsięwzięcia starań koniecznych do utrzymania życia i zdrowia przebywających pod jego opieką lekarską pacjentów i w razie, gdy niedopełnienie tego obowiązku doprowadziło do powstania niebezpieczeństwa śmierci — takie jego działanie wypełniałoby znamiona przestępstwa określonego w art. 202 k.k. (11 I 1963 - IV K 891/62)

Art. 286 § 2. Dopatrując się trafnie w działaniu oskarżonego przestępstwa urzędniczego, błędnie jednak sąd wojewódzki czyn jego zakwalifikował jako występki z art. 286 § 1 k.k. Oskarżony pobierając towar i pieniądze ze sklepu, którego był kierownikiem, dla wykorzystania tych wartości we własnym zakładzie produkcyjnym lub w gospodarstwie domowym, czynił to z wyraźnym celem osiągnięcia korzyści majątkowej dla siebie. Ten swoisty „kredyt” umożliwił w szczególności oskarżonemu podtrzymanie produkcji w jego prywatnej wytwórni che-

micznej, co było połączone z korzyścią osobistą oskarżonego, a wobec tego działaniem swoim oskarżony zrealizował elementy zbrodni z art. 286 § 2 k.k. (12 IV 1963 - II K 1045/60).

Kodeks postępowania karnego

Art. 2 § 1. Nie stanowi naruszenia zasady skargowości, odmienne — uczynił to oskarżyciel — ustalenie przez sąd okoliczności zarzuconego czynu, jeśli tylko zachowana jest przy tym faktyczna jedność między czynem będącym przedmiotem oskarżenia, a czynem przypisanym przez sąd. Przedmiotem oskarżenia jest zachowanie się sprawcy czynu przestępczego zawierające się w ramach konkretnego zdarzenia faktycznego. Sąd nie może jedynie wyjść poza granice tego zdarzenia, jednak może, a nawet ma obowiązek w imię dążenia do ustalenia prawdy obiektywnej, osądzenie całego czynu sprawcy, choćby nawet w akcie oskarżenia czyn ten podany był niewyczerpująco lub przedstawiony w postaci odmiennej niż w rzeczywistości (3 I 1963 — III K 743/62).

Art. 211. Przepisu art 211 k.p.k., dotyczącego wyłącznie wyroku, a nakazującego liczenie terminu do rewizji od daty doręczenia odpisu wyroku obrońcy, nie można stosować do postanowień sądu, do których ten szczególny przepis się nie odnosi (4 V 1963 — III KZ 19/63).

Art. 213. W razie przywrócenia uchybionego terminu tracą znaczenie wszelkie skutki tego uchybienia, o których już orzeczono (uchwała z dnia 23 III 1963 — VI KO 1/63).

Art. 226. Nieomówienie poprawienia słów w protokole, o ile nie zniekształcają one poszczególnych zdań, uznać należy wprawdzie za niewłaściwe, ale skoro nie mają one wpływu na treść wyroku, nie powodują jego uchylenia. Gdy natomiast nie omówione poprawki odnoszą się do istoty zagadnienia i zniekształcają poszczególne zdania, to tym samym uniemożliwiają one skontrolowanie przebiegu rozprawy i w tych warunkach uznać należy, iż tego rodzaju uchybienie obraża przepis art. 226 k.p.k. i jako mające wpływ na treść wyroku, powoduje jego uchylenie (11 IV 1963 — IV K 712/62).

Art. 299 § 1. W przypadku sprzeczności w zeznaniach świadków, prawo sądu do odczytania zeznań sprzecznych ze złożonymi na rozprawie przestaje być tylko prawem, lecz staje się obowiązkiem sądu wówczas, gdy niekorzystanie z tego prawa mogłoby szkodzić podstawowej zasadzie procesu karnego, a mianowicie dążeniu do wykrycia prawdy materialnej, przez nieujawnienie zeznań, które jako złożone wcześniej niż na rozprawie, a więc wtedy, gdy były świeżo w pamięci świadków — są niejednokrotnie bliższe prawdy od zeznań składanych na rozprawie sądowej (28 I 1963 — III K 600/62).

Art. 308. W razie niestawiennictwa chociażby jednego z członków składu sądującego na przerwanej rozprawie głównej przewodniczący składu sądującego nie może odroczyć rozprawy, lecz jest uprawniony do wyznaczenia w formie zarządzenia nowego jej terminu w granicach 21 dni, licząc od ostatniej przerwy zarządzonej w obecności wszystkich pozostałych członków składu orzekającego.

Na wyznaczonym nowym terminie przerwana rozprawa może być prowadzona w dalszym ciągu tylko wtedy, gdy łączny okres przerwy — który należy liczyć od terminu, na którym wszyscy członkowie składu orzekającego

byli obecni — nie przekracza 21 dni. Jeżeli ten okres trwał więcej niż 21 dni, należy rozprawę przeprowadzić od początku. Niezastosowanie się do tego nakazu stanowi uchybienie z art. 308 § 2 k.p.k., które z reguły może wpłynąć na treść wyroku i spowodować jego uchylenie na podstawie art. 383 pkt 3 k.p.k. To uchybienie może nie mieć wpływu na treść wyroku tylko w wyjątkowych wypadkach. W tej kwestii sąd rewizyjny powinien mieć na uwadze szczególnie to, że instytucja przerwy rozprawy jest odstępstwem od zasady jej ciągłości, która gwarantuje prawidłowe rozważenie i ocenę całokształtu okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego (7 s. 25 VII 1963 — VI KO 39/62).

Art. 324 § 2. Z przepisów art. 266 § 1 i 324, § 2 k.p.k. wynika, że sąd ma obowiązek przedzenia stron o zmianie kwalifikacji zastosowanej w akcie oskarżenia nie tylko przy zmianie kwalifikacji na surowszą, lecz również wtedy, gdy nieuprzedzenie to mogłoby ograniczyć prawa oskarżonego do obrony i wyrzec wpływ dla niego niekorzystny na treść wyroku. Zachodzi to zwłaszcza wtedy, gdy świadomość o nowej kwalifikacji, a więc o nowych elementach w opisie czynu, mogłaby mieć wpływ na treść obrony oskarżonego (24 IV 1963 — II K 621/62).

Art. 442. Umorzenie postępowania karnego o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego na mocy art. 9 § 1 ustawy z dnia 2 XII 1960 r. o sprawach z oskarżenia prywatnego (Dz. U. nr 54, poz. 303) nie uzasadnia przyznania oskarżonym kosztów postępowania karnego w myśl art. 442 lit. „a” k.p.k., skoro takie orzeczenie kryje w sobie domniemanie winy oskarżonych (21 II 1963 — VI KO 80/62).

Inne ustawy karne

Mały kodeks karny

Art. 4. Przepis art. 4 m.k.k. zabrania między innymi przechowywania bez zezwolenia broni palnej, a więc broni, która ze względu na swą konstrukcję czy też właściwości mogłaby się okazać groźną dla zdrowia i życia ludzkiego.

Jak wynika z opinii Zakładu Kryminalistyki przy Komendzie Głównej MO w Warszawie z pistoletu, posiadanego przez oskarżonego, nie można było oddać strzału z powodu znacznego osłabienia sprężyny kurkowej i zużycia tylnej części iglicy (31 I 1963 — I K 334/62).

Art. 12 § 3. Z treści art. 12 § 3 m.k.k. wynika, że sprawca, puszcający fałszywe pieniądze, nie odpowiada z art. 12 § 1 m.k.k. w tym przypadku, gdy fałszywe pieniądze otrzymał jako prawdziwe.

Dla ustalenia przeto, że do danego przestępstwa nie stosuje się przepisu art. 12 § 3 m.k.k. należy stwierdzić, że osoba, puszcająca w obieg fałszywe pieniądze, wiedziała już w chwili nabywania lub otrzymania takich pieniędzy o tym, że są one falsyfikatami (9 IV 1963 — III K 39/63).

Kodeks karny Wojska Polskiego

Art. 12. Skazując za przestępstwo skutkowe popełnione w zamiarze ewentualnym sąd ma obowiązek wyjaśnić, jakim procesem motywacyjnym kierował się sprawca, godząc się na możliwy przestępny skutek swego działania, który nie jest dla sprawcy upragniony, a tylko obojętny, a czasem niepożądany. Zgoda na taki skutek jest wszak równoznaczna ze zgodą na możliwą odpowiedzialność karną za umyślne spowodowanie skutku. Zgody na skutek w sensie art. 12

§ 1 k.k.W.P. nie można się domniemywać czy domyślać, a należy wykazać, że stanowiła ona element procesów, zachodzących rzeczywiście w psychice sprawcy (8 XII 1962 — Rw. 1,238/62).

Art. 24. Podrobienie książeczki oszczędnościowej było prymitywne i nieudolne. Nie oznacza to jednak, aby usiłowanie podjęcia pieniędzy na tak podrobioną książeczkę było usiłowaniem nieudolnym. O usiłowaniu nieudolnym z powodu środka nie nadającego się do wywołania zamierzonego skutku można mówić tylko wówczas, gdy użyty środek był nieprzydatny do realizacji zamierzeń sprawcy nie tylko w konkretnych, istniejących w chwili usiłowania warunkach, lecz przy istnieniu wszelkich dla popełnienia przestępstwa nawet najkorzystniejszych warunków. Podrobienie, nawet mało udolne, książeczki oszczędnościowej nie jest w rozumieniu ustawy karnej środkiem nienadającym się dla wyłudzenia wypłaty pieniędzy, jeżeli nawet spostrzeżenie dokonanego fałszerstwa byłoby zupełnie proste. Może bowiem zawsze zajść taka sytuacja, że pracownik urzędu pocztowego wskutek przemęczenia czy niedbalstwa nie spostrzeże, że książeczka została sfałszowana i wówczas mogłoby dojść do dokonania przestępstwa. Dlatego też czyn oskarżonego stanowi zwykle usiłowanie, a nie usiłowanie nieudolne (16 I 1963 — Rw 1397/62).

Art. 144 § 1. Dla bytu przestępstwa z art. 144 § 1 k.k.W.P. nie wystarcza ustalenie, że kierowca wojskowego pojazdu mechanicznego prowadzi taki pojazd w stanie nietrzeźwym. Istotną przesłanką odpowiedzialności karnej z tego przepisu prawa jest bowiem stwierdzenie czy kierowca w konkretnych warunkach jazdy zachował się sprzecznie z zasadami ruchu pojazdów i spowodował wypadek lub możliwość zaistnienia wypadku w komunikacji drogowej. Tam, gdzie stwierdzono jedynie nietrzeźwość kierowcy prowadzącego pojazd mechaniczny bez ustalenia czy i w jakiej mierze stan nietrzeźwości wpływał na nieprawidłowości w prowadzeniu przez niego pojazdu mechanicznego, brak jest znamion przestępstwa z, art. 144 § 1 k.k.W.P. (3 IV 1963 — Rw 408/63).

Kodeks wojskowego postępowania karnego

Art. 5. Sąd może i powinien przyjmować ewentualność korzystniejszą dla oskarżonego tylko wówczas, gdy powstałych wątpliwości nie da się usunąć w toku przewodu sądowego, mimo wyczerpania dostępnych środków dowodowych (9 IV 1963 — Rw 308/63).

Art. 99. W wypadku odmowy przez sąd I instancji uchylenia w toku rozprawy głównej stosowanego wobec oskarżonego środka zapobiegawczego — aresztu tymczasowego, zgłaszającej taki wniosek stronie procesowej służy zażalenie w każdym czasie niezależnie od jakichkolwiek terminów (26 IV 1963 — Z 3/63).

Art. 184. Określenie czynu zarzucanego w akcie oskarżenia, nie drogą dokonania opisu czynu w samym akcie oskarżenia, lecz drogą odwoływania się do treści zeznań świadków złożonych w postępowaniu przygotowawczym, jest niedopuszczalne. Jeśli bowiem dla ustalenia, jak czyn oskarżonego określony został w akcie oskarżenia, należy od razu sięgać do zeznań świadków złożonych w śledztwie, to zeznania te sąd miałby obowiązek odczytać wraz z aktem oskarżenia, tj, na początku rozprawy. Tymczasem odczytywanie na rozprawie zeznań świadków, złożonych w postępowaniu przygotowawczym, jest instytucją wyjątkową, której stosowanie może nastąpić jedynie w razie istnienia przesłanek określonych w ustawie. Konstrukcja aktu oskarżenia nie może być tego rodzaju,

aby zmuszała sąd do uczynienia od początku materiałów postępowania przygotowawczego integralną częścią rozprawy (18 VI 1963 — Rw 676/63).

Art. 234. Sąd ma prawo zaniechać przesłuchania świadka wówczas, gdy uzna za ustaloną okoliczność, którą świadek ma stwierdzić, a także, gdy uzna, że okoliczność ta jest bez znaczenia dla wyroku w rozpoznawanej sprawie (18 III 1963 — Rw 169/63)

Dekret z dnia 4 III 1953 r. o wzmożeniu ochrony własności społecznej (Dz. V. nr 17, poz. 68)

Art. 1 § 3. Skoro dopisane kwoty w książeczkach oszczędnościowych oskarżeni mogli każdej chwili podjąć w dowolnej placówce PKO, to sąd wojewódzki prawidłowo przypisał im usiłowanie zagarnięcia tych kwot (29 I 1963 — I K 484/61).

Ustawa z dnia 29 V 1957 r. o warunkowym zwolnieniu osób odbywających karę pozbawienia wolności (Dz. U. nr 31, poz. 134)

Art. 7. W przypadku warunkowego zwolnienia wymierzoną skazanemu karę pozbawienia wolności uważa się za odbytą z dniem rzeczywistego zwolnienia go z zakładu karnego, jeżeli w ciągu 6 miesięcy od upływu okresu próby nie nastąpiło odwołanie warunkowego zwolnienia (11 VI 1963 — R. Nw 1/63).

Ustawa z dnia 18 VI 1959 r. o odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciw własności społecznej (Dz. U. nr 36, poz. 228)

Art. 2 § 2 lit. b. W orzecnictwie od dawna już utrwalił się pogląd, że pojęcie włamania z art. 2 § 2 lit. b ustawy z 18 VI 1959 r. obejmuje nie tylko uszkodzenie lub zniszczenie przeszkody utrudniającej dostęp do mienia społecznego, lecz również wszelkie bezprawne pokonywanie czy usuwanie takiej przeszkody podjęte w celu zagarnięcia mienia. Tak więc otwarcie zamka nawet przy użyciu właściwego klucza, lecz przez osobę nie uprawnioną i wbrew woli dysponującego danym mieniem społecznym, stanowi włamanie, jeżeli owo otwarcie zamka dokonane zostało w celu zagarnięcia mienia znajdującego się pod zamknięciem (5 VI 1963 — Rw 627/63).

Ustawa z dnia 10 XII 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz.U. nr69, poz.434)

Art 30. Zgodnie z ustaloną judykaturą stan nietrzeźwości w rozumieniu ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r o zwalczaniu alkoholizmu określa się przy zawartości alkoholu we krwi przekraczającej 0,5‰. Uwzględniając jednakże możliwość błędu laboratoryjnego, mogącego sięgać do 0,2‰, w zasadzie przyjmuje się, że stan nietrzeźwości ma miejsce wówczas, gdy badana zawartość alkoholu we krwi wykazuje 0,7‰. Stwierdzić jednakże należy, że ustalenie to dotyczy nie chwili pobrania krwi lecz chwili spowodowania wypadku. W sprawie niniejszej pobranie krwi nastąpiło po upływie trzech i pół godzin od chwili wypadku. Badania i opinie lekarskie zakładają, że organizm ludzki spala w ciągu godziny od 0,1‰ do 0,15‰ alkoholu. Stwierdzić więc należy, że w ciągu okresu czasu jaki upłynął od chwili wypadku do chwili pobrania krwi oskarżonego, w organizmie jego uległo spaleni minimum 0,35‰ alkoholu. Stężenie alkoholu we krwi oskarżonego K. w chwili wypadku wynosiło zatem 0,99‰. Z tych względów stan nietrzeźwości oskarżonego K. nie może być kwestionowany, a przeprowadzenie na tę okoliczność dowodu z opinii biegłego toksykologa — czego domaga się rewizja — jest zbędne (27 VII 1963 — Rw 822/63).

Ustawa karnoskarbowa z dnia 13 IV 1960 r. (Dz. U. nr 21, poz. 123)

Art. 56 § 1. Krajowcy dewizowi, zawierający podczas czasowego pobytu za granicą (w służbie władz polskich) i realizujący następnie umowę, treścią której jest porozumienie co do wspólnego zakupu przedmiotu majątkowego za walutę zagraniczną, mającą obieg w miejscu ich pobytu, a pochodzącą z zaoszczędzonych diet i poborów, z jednoczesnym zobowiązaniem jednego z kontrahentów do spłacenia udziału drugiego w dokonanym zakupie przez zapłatę ekwiwalentu w złotych polskich płatnych w Polsce niezwłocznie po przetransportowaniu tam przedmiotu zakupu podlegają odpowiedzialności karnej na podstawie art. 56 u.s.k. (26 IV 1863 — VI KO 9/63).

Ustawa z dnia 2 XII 1960 r. o sprawach z oskarżenia prywatnego (Dz. U. nr 54, poz. 308)

Art. 1. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego na posiedzenie wyznaczone w postępowaniu pojednawczym, w myśl art. 1 § 1 ustawy z dnia 2 XII 1960 r. o sprawach z oskarżenia prywatnego powoduje umorzenie postępowania karnego na podstawie art. 4 § 1 tej ustawy tylko wtedy, gdy jego pełnomocnik, obecny na tym posiedzeniu nie wyraził zgody na pojednanie (20 XII 1962 — VX KO 68/62),

Art. 13. 1. Jeżeli przestępstwo z oskarżenia prywatnego popełnione zostało przed wejściem w życie ustawy z 2 XII 1960 r., a o popełnieniu tego przestępstwa pokrzywdzony dowiedział się przed wejściem w życie tej ustawy, termin dla wszczęcia postępowania, określony w jej art. 13, biegnie od momentu wejścia w życie cytowanej ustawy.

2. Wspomniany termin dotyczy także przypadków wszczęcia postępowania o przestępstwo prywatno-skarbowe na wniosek władzy przełożonej pokrzywdzonego (7 s. 21 III 1963 — VI KO 22/62).

Art. 13. Do terminu przewidzianego w art. 13 ustawy z dnia 2 XII 1960 r. o sprawach z oskarżenia prywatnego mają zastosowanie przepisy art. 205 i 206 k.p.k. (24 I 1963 — VI KO 77/62).

Dekret z dnia 26 X 1950 r. o należnościach świadków, biegłych i stron w postępowaniu sądowym (Dz. U. nr 49, poz. 445)

Art. 9. 1. Przy obliczaniu wynagrodzenia za wykonaną pracę przez biegłego nie pobierającego uposażenia, a wezwanego z miejscowości położonej poza siedzibą sądu, należy czas zużyty na przejazdy uwzględnić jako „czas poświęcony” zgodnie z art. 10 ust. 1 dekretu z 26 X 1950 r.

2. Przy określaniu godzinowych stawek wynagrodzenia biegłych sądowych, nie wpisanych na listę rzeczoznawców przy izbach rzemieślniczych oraz zrzeszeniach prywatnego przemysłu, za czynności nie z zakresu medycyny sądowej, sąd powinien w każdym indywidualnym przypadku, ustalając wysokość wynagrodzenia dla biegłego, uwzględnić wykształcenie w danej dziedzinie wiedzy oraz ogół posiadanych kwalifikacji zawodowych, stosując w szczególności analogię z odpowiednimi normami wynagrodzenia dla tych kategorii biegłych, co do których normy te na mocy art. 10 ust. 2 cyt. dekretu zostały wydane (7 s. 25 IV 1963 — VI KO 3/63).

Zebrał
Stefan Kalinowski

3. ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO W SPRAWACH ZE STOSUNKU PRACY I O ZAOPATRZENIE EMERYTALNE

Dekret z dnia 8 I 1956 r. o ograniczeniu dopuszczalności rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia oraz o zabezpieczeniu ciągłości pracy (Dz. U. nr 2, poz. 11 ze zm.)

Art. 7. Obecność kierownika zakładu pracy na posiedzeniu Rady Zakładowej, podejmującej uchwałę w przedmiocie wyrażenia zgody na rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, nie powoduje nieważności tej uchwały (uchwała z 12 II 1963 r. — III PO. 15/62).

Art. 16. W razie przejścia pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę do innego zakładu pracy z zachowaniem ciągłości pracy, obowiązek zaspokojenia roszczenia z tytułu już nabytego prawa do bieżącego urlopu wypoczynkowego obciąża zakład pracy, w których pracownik prawo to nabył. (Zasada prawna uchwalona w składzie 7 sędziów SN 25 I 1963 r. — III. PO 18/62).

Dekret z dnia 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Z 1958 r. nr 23, poz. 97)

Art. 34 ust. 1. Ani przepis art. 34 ust. 1, ani też żaden inny przepis dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym nie uzależniają prawa do renty inwalidzkiej pracownika w wieku powyżej 30 lat od tego, aby inwalidztwo jego powstało w czasie zatrudnienia wykonywanego w ostatnim dziesięcioleciu lub w ciągu dwóch lat po ustaniu takiego zatrudnienia. Jeżeli pracownik ma określony w art. 38 ust. 2 dekretu okres zatrudnienia (5 lat w okresie ostatnich 10 lat przed ustaniem zatrudnienia), nabywa prawo do renty inwalidzkiej bez względu na to kiedy stał się on inwalidą (a więc i przed 10-letnim okresem), byleby jego inwalidztwo powstało w czasie określonym w art. 34 ust. 1, tj. w czasie zatrudnienia lub w ciągu 2-letniej przerwy od ustania zatrudnienia (30 VIII 1962 r. — III PU 10/62). Uchwała ta została opublikowana w OSP i KA, zesz. 2 z 1964 r., poz. 23 z glosami prof. dra Witolda Dżułyńskiego i dra Józefa Pasternaka.

Art. 36. Perforacja wrzodu żołądka wywołana nadmiernym w okolicznościach danego przypadku wysiłkiem pracownika, stanowi wypadek w zatrudnieniu w rozumieniu art. 36. (Zasada prawna uchwalona w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego dnia 11 II 1963 r. — III. PO 15/62).

Orzecznictwo Trybunału Ubezpieczeń Społecznych

Dekret z dnia 25 VI 1954 r. o powszechnym, zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. nr 23, poz. 97)

Art. 10 ust. 2. Termin roczny ustanowiony w art. 10 ust. 2 dla zgłoszenia wniosku o zmianę podstawy wymiaru renty nie może być w razie jego uchybienia przywrócony. Nie jest też możliwa zmiana podstawy wymiaru renty drogą stosowania art. 73 ust. 1 dekretu, gdyż przepis ten dotyczy innego stanu faktycznego (12 I 1963 r. — TR III 1192/62).

Art. 10 ust. 2. Nie zachodzi uchybienie rocznego terminu ustanowionego w art. 10 ust. 2 dekretu dla zgłoszenia wniosku o zmianę podstawy wymiaru renty, jeżeli pracownik na pierwszą decyzję organu rentowego, przyznającą mu rentę, wniósł skargę, zaczepiając prawidłowość ustalenia podstawy wymiaru renty, a dopiero po negatywnym dla niego wyniku sporu składa w ciągu roku wniosek o zmianę podstawy wymiaru renty na podstawie tego przepisu, żądając

przyjęcia zarobków z innego okresu zatrudnienia niż to przyjął organ rentowy. Zaskarżona bowiem decyzja nie może wywołać skutków prawnych w tym zakresie, w którym prowadzony był spór i gdy rozstrzygnięcie sporu co do zasadności zaskarżonej decyzji może decydować dopiero o dalszym uprawnieniu skarżącego. Odmienny pogląd doprowadziłby do faktycznego pozbawienia pracownika możliwości skorzystania z uprawnień wynikających z art. 10 ust. 2 dekretu, albowiem pracownik może decydować o wyborze zarobków jednego z okresów określonych w tym przepisie dopiero wtedy, gdy znane mu są elementy zarobków, mające wpływ na wysokość podstawy wymiaru renty (20 XII 1962 r. TR III 176/61),

Art. 10 ust. 3. Nie uważa się za zarobek w rozumieniu art. 10 tust. 3 dekretu opłat pobieranych przez komorników za różne czynności wchodzące w zakres ich obowiązków jako komorników na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 6 X 1948 r. o taksie za czynności komorników (Dz. U. poz. 365) lub rozporządzenia z 31 V 1958 r. w tym samym przedmiocie (Dz. U. poz. 186). Opłaty te mają częściowo charakter zwrotu wydatków, a częściowo przeznaczone są na koszty utrzymania kancelarii lub są wynagrodzeniem za czynności zlecone (27 II 1962 r. — TR DI 1392/60).

Art. 36. Wypadek, który zdarzył się pracownikowi w czasie pozostawania poza zakładem pracy w celu nabycia artykułów żywnościowych dla posiłku, nie może być uznany za wypadek w zatrudnieniu. Wypadek taki w świetle obowiązujących przepisów i orzecznictwa dotyczącego wypadków w zatrudnieniu nie może być uznany ani za wypadek w czasie pracy, ani w drodze z pracy — praca bowiem nie była zakończona. Była to przerwa w pracy, którą skarżący wykorzystał dla załatwienia spraw osobistych. Okoliczność, że nastąpiło to za wiedzą i zgodą przełożonych, usprawiedliwia tylko tę przerwę ze stanowiska dyscypliny pracy i uzasadnia uznanie, że dyscyplina pracy nie została naruszona, lecz nie uzasadnia uznania, że wypadek, jaki się zdarzył podczas tej przerwy, jest wypadkiem w czasie pracy albo w drodze do pracy lub z pracy (20 VIII 1962 r. — TR II 2319/60).

Art. 39 ust. 5. Jeżeli ze złożonego organowi rentowemu zaświadczenia zakładu pracy o wysokości zarobków lub z oświadczenia zawartego w wypełnionej ankiecie wynika, że zarobki rencisty uległy obniżeniu powodującym powstanie dla niego prawa do inwalidzkiej renty wyrównawczej, zaświadczenie lub oświadczenie powinno być przez organ rentowy traktowane jako wniosek o przyznanie renty wyrównawczej (30 I 1962 r. — TR IV 651/61).

Art. 45. Dziecko, któremu na podstawie art. 45 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym w jego pierwotnym brzmieniu (Dz. U. z 1954 r. poz. 116) przyznana została renta rodzinna z powodu inwalidztwa III grupy powstałego przed ukończeniem 16 lat, zachowuje prawo do tej renty dopóki istnieje u niego inwalidztwo co najmniej III grupy (22 XI 1962 r. — TR III 4148/61).

Art. 46. Istnienie wspólności małżeńskiej oceniać należy na podstawie okoliczności faktycznych przy czym w przypadku, gdy nie ma formalnego rozwodu i brak jest dowodu na całkowite rozbitcie małżeństwa, a pewne fakty wskazują na łączność między małżonkami, zwłaszcza na zachowanie wspólności gospodarczej, przyjmuje się do niemiernie wspólności małżeńskiej. Wspólność małżeńską należy przyjąć, jeżeli są podstawy do uznania, że między małżonkami istnieje wspólność gospodarcza zapewniająca drugiemu małżonkowi byt. Poza

tym skoro przepisy nie regulują kwestii, jakie fakty i dowody wymagane są dla przyjęcia wspólności małżeńskiej, miarodajne może być oświadczenie małżonka, o ile nie pozostaje ono w sprzeczności z zebrany materiał dowodowym (dnia 13 XII 1962 r. — TR I 978/62).

Atr. 46. Jeżeli sporne jest czy w chwili śmierci pracownika (rencisty) istniała pomiędzy nim i jego żoną wspólność małżeńska, warunek istnienia prawa żony do alimentów nie może stanowić decydującego kryterium w kwestii prawa tej żony do renty rodzinnej. Warunek ustalenia prawa do alimentów ze strony małżonka dotyczy niewątpliwie małżonka rozwiedzionego w chwili śmierci pracownika (rencisty). Nie może on natomiast stanowić decydującego kryterium, gdy sporne jest istnienie wspólności małżeńskiej w chwili śmierci pracownika (rencisty). Dobrowolne bowiem świadczenie pomocy materialnej w czasie oddzielnego zamieszkania małżonków może być jednym z przejawów wspólności małżeńskiej, wyrażającej się w łączności materialnej, duchowej i fizycznej. Pomoc materialna ze strony męża kontynuowana po oddzielnym zamieszkaniu oraz opieka i pomoc ze strony żony w czasie choroby męża przyjmowana bez sprzeciwu — jako naturalny przejaw uczuć i obowiązków małżeńskich, świadczą o istnieniu materialnych i duchowych więzów między małżonkami (4 I 1963 r. — nr TR II 3104/62).

Art. 52 ust. 4 i art. 17 ust. 1 i 2. Przewidziane w art. 52 ust. 4 dekretu podwyższenie renty rodzinnej na wniosek członka rodziny będącego inwalidą I grupy następuje od dnia zgłoszenia wniosku. Zaliczenie bowiem członka rodziny do I grupy inwalidów jest okolicznością mającą wpływ na wysokość świadczenia dla tego członka rodziny i zwiększenie części renty rodzinnej nie jest samoistnym świadczeniem w rozumieniu art. 3 ust. 1 dekretu ani też dodatkiem do renty w rozumieniu dodatków wymienionych w rozdziale V dekretu, do których należałoby stosować zasadę art. 14 ust. 2 dekretu (29 VI 1962 r. — TR III 2334/61).

Art. 87. Osobie, której na podstawie art. 87 ust. 2 pkt 2 dekretu przyznano od 1 VII 1958 r. zamiast pobieranego zaopatrzenia emerytalnego (renty) rentę inwalidzką przewidzianą w dekrete o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym dla inwalidów II grupy z powodu tego, że osoba ta nie pracowała, zachowuje ona prawo do renty w tej wysokości dopóki nie podejmie zatrudnienia lub nie ustanie jej inwalidztwo (17 IV 1962 r. — TR IV 596/61).

Dekret z dnia 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. nr 23, poz. 97)

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 1 VII 1954 r. w sprawie określenia chałupników (Dz. U. nr 35, poz. 148)

Art. 4 ust. 3 dekretu i § 1 pkt 3 rozporządzenia. W okresie od 1 VII 1954 r. do 5 VIII 1960 r. praca chałupnicza może być uznana za główne źródło utrzymania chałupnika, jeżeli dawała mu ona miesięczny zarobek w wysokości co najmniej połowy kwoty określonej uchwałami RM jako najniższe wynagrodzenie pracownika uspołecznionego zakładu pracy (12 VI 1962 r. — TR II 713/60).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 V 1958 r. w sprawie zawieszenia prawa do renty oraz zasad wypłacania inwalidzkiej renty wyrównawczej (Dz. U. nr 26, poz. 111)

§ 6. Nie ma zastosowania przepis § 6 rozporządzenia do rencisty zatrudnionego w społecznym zakładzie służby zdrowia, jeżeli poza wynagrodzeniem, z ty-

tułu tego zatrudnienia ma on jeszcze dochody z innych źródeł, uzasadniające zawieszenie prawa do renty lub jej obniżenie (13 IV 1962 r. — TR II 332/61).

§ 10. Jeżeli wysokość dochodu osiągniętego przez rencistę z wykonania prac zleconych ustalona została zgodnie z zaświadczeniem właściwego organu podatkowego, ustalenie wysokości wydatków koniecznych przy określaniu dochodu podlegającego opodatkowaniu może być kwestionowana tylko środkami prawnymi przewidzianymi w stosunku do wymiaru podatku. Sądy ubezpieczeń społecznych nie są bowiem powołane do kontroli prawidłowości dokonanego wymiaru podatku (7 XII 1962 r. — TR II 2208/61).

Dekret z dnia 14 VIII 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1956 r. nr 59, poz. 286).

Art. 3. Niezdolność do służby wojskowej, o której jest mowa w art. 3 ust. 2 dekretu, nie jest równoznaczna z niezdolnością do pracy zawodowej. Służba wojskowa stawia bowiem sprawności ludzkiej szczególnie wysokie wymagania i osoba, mimo że nie odpowiada tym wymaganiom, może być zupełnie zdolna do wykonywania szeregu nawet ciężkich prac zawodowych (20 VII 1962 r. — TR II 9/61).

Art. 3, 14 i 15. Schorzeń i urazów, które nie powstały w czasie służby wojskowej lub w związku z tą służbą, nie uwzględnia się przy ocenie inwalidztwa żołnierza pobierającego rentę inwalidzką. Tylko bowiem inwalidztwo, które jest następstwem chorób i urazów doznanych w czasie pełnienia służby wojskowej daje prawo do wojskowej renty inwalidzkiej. Skoro innego rodzaju inwalidztwo nie daje prawa do takiej renty, to tym samym nie może ono mieć wpływu na wysokość renty (17 IV 1962 r. — TR I 1805/61).

Art. 48 ust. 2. Skoro w dniu 1 grudnia 1956 r., od którego zaopatrzenie inwalidzkie zostało skarżącemu decyzją organu rentowego zamienione na wojskową rentę inwalidzką przewidzianą w dekrete o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych (Dz. U. z 1956 r. poz. 286), zaś art. 19 tego dekretu nie przewidywał możliwości przyjmowania związku ze służbą wojskową w przypadku pogorszenia się podczas tej służby stanów chorobowych istniejących przed jej rozpoczęciem, organ rentowy, przyjmując w swej decyzji istnienie inwalidztwa w związku ze służbą wojskową, popełnił błąd, do którego sprostowania upoważnia go art. 73 ust. 2 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym — Dz. U. z 1958 r. poz. 97. Błąd bowiem nie dotyczył oceny lekarskiej, która mogłaby być zmieniona tylko innym orzeczeniem lekarskim, lecz odnosił się do ustaleń z zakresu niewłaściwie przyjętego stanu faktycznego, a w konsekwencji i kwalifikacji prawnej. Słusznie zatem organ rentowy sprostował swój błąd w oparciu o art. 12 powołanego dekretu z 14 VIII 1954 r. i art. 73 ust. 2 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym. Obowiązek wznowienia postępowania i zmiany decyzji w odpowiednim zakresie powstawał z urzędu niezależnie od tego jaką drogą i w jakich okolicznościach zostać błąd ujawniony (8 (II) 1963 r. — TR II 2666/61).

Art. 49. Sierota, która uzyskała prawo do renty rodzinnej z dniem 1 VII 1958 r. na podstawie art. 49 ust. 1 dekretu o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych, zachowuje to prawo także przy inwalidztwie III grupy (5 XI 1962 r. — TR II 862/61).

Ustawa z dnia 28 V 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym) górników i ich rodzin (Dz. 17. z 1958 r. nr 23, poz. 99)

Art. 17 ust. 4 i art. 18 ust. 3. Wdowie po górniku zmarłym wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej, która posiada dochód powodujący zawieszenie wypłaty renty, nie przysługuje podwyżka o 15% podstawy wymiaru renty do kwoty 1600 zł, określona w art. 18 ust. 3 ustawy (30 IV 1962 r. — TR I 43/62).

Ustawa z dnia 28 VII 1939 r. — Prawo o sądach ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1961 r. nr 41, poz. 215)

Art. 3. Wykonanie przez organ wypłacający świadczenia prawomocnej decyzji wojskowego organu rentowego o wstrzymaniu wypłaty świadczeń nie może być przedmiotem skargi do sądów ubezpieczeń społecznych (23 X 1962 r. — TR II 1969/62).

Art. 3. Zawarty w decyzji tekst informacyjno-porządkowy nie może być przedmiotem skargi (29 W 1962 r. — TR III 687/61).

Art. 346 i 347. Jeżeli żadna ze stron nie żądała wyznaczenia rozprawy, od uznania Trybunału zależy czy rozpozna sprawę na posiedzeniu niejawnym, czy też wyznaczy rozprawę (25 VII 1962 r. — TR II 1327/62).

Zebrał
Tadeusz Wasylecki

4. ORZECZNICTWO GŁÓWNEJ KOMISJI ARBITRAŻOWEJ

Dekret z dnia 5 VIII 1949 r. o państwowym arbitrażu gospodarczym (tekst jednolity Dz. U. z 1961 r. nr 37, poz. 195)

Art. 2 ust. 1. Uszkodzenie położonej poza terenem; robót górniczych drogi przez pojazdy, którymi dowożone są potrzebne dla tych robót materiały i urządzenia, nie stanowi szkody górniczej, a spory wynikłe na tym tle nie podlegają rozpoznaniu przez komisję do spraw szkód górniczych (17 V 1962 r. — BO-9698/61).

Art. 2 ust. 2. Orzeczenie komisji arbitrażowej w sporze przedumownym powinno być wydane w takim czasie, aby mogło kształtować prawa i obowiązki stron i organizować ich współpracę w zakresie wykonania zadań, których umowa dotyczy; orzeczenie takie — jeżeli zostaje wydane już w czasokresie objętym umową — może więc ustalać umowne obowiązki stron jedynie na przyszłość, to jest w odniesieniu do okresu od daty wydania orzeczenia do końca okresu umownego.

Z motywów uzasadnienia:

... Orzeczenie bowiem w sporze dotyczącym ustalenia treści umowy ma charakter kształtujący i stwarza dla stron określone prawa i obowiązki. Z takiego charakteru orzeczenia w sporze przedumownym wynika konieczność wydania go w takim okresie, aby mogło kształtować prawa i obowiązki stron i organizować ich współpracę w zakresie wykonania zadań, których umowa dotyczy. W niniejszym przypadku orzeczenie Głównej Komisji Arbitrażowej wydane w drugiej połowie okresu gospodarczego, na który została zawarta umowa, nie może spełnić takiej funkcji organizacyjnej.

Rozstrzygając spór w trybie odwoławczym w dniu 18 listopada 1961 r., a więc już po upływie połowy okresu umownego, Główna Komisja Arbitrażowa powinna była — analogicznie jak w przypadku wytoczenia sporu przedumownego

w odniesieniu do okresu ubiegłego — ograniczyć się do ustalenia obowiązków stron w czasie od daty wydania orzeczenia do końca okresu umownego, a co do okresu ubiegłego stwierdzić, czy pomiędzy stronami powstał stosunek zobowiązaniowy, pomimo że sporne postanowienia umowy nie zostały ustalone we właściwym terminie oraz czy i jakie roszczenia przysługują stronom z tytułu niewykonania zobowiązań (29 V 1962 r. — BO-1897/62).

Art. 2 usU 3. Niedopuszczalna jest droga postępowania arbitrażowego w sporach dotyczących prawidłowości wypłaty przez zakład pracy zasiłku rodzinnego (31 X 1961 r. — III-5564/61).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 V 1960 r. w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego (Dz. U. nr 26 poz. 148)

§ 22, 57, 58. Bieg terminu prekluzyjnego dla dochodzenia odszkodowania umownego za zwłokę w wykonaniu robót budowlano-montażowych rozpoczyna się w dniu następnym; po dacie przewidzianej w umowie na zakończenie robót.

Z motywów uzasadnienia:

... Główna Komisja Arbitrażowa zważyła, że jednym z celów odszkodowania umownego za nieterminowe wykonanie robót budowlano-montażowych jest danie zlecającemu roboty narzędzia do zmuszenia wykonawcy do dotrzymania warunków umowy. Aby cel ten był w pełni osiągnięty, zlecający musi dochodzić należnego mu odszkodowania bezzwłocznie po popadnięciu w zwłokę przez wykonawcę. Dlatego też ustalone orzecznictwo arbitrażowe termin prekluzyjny roszczenia o zapłatę odszkodowania umownego za nieterminowe wykonanie robót budowlano-montażowych liczy od dnia następnego po dacie przewidzianej w umowie stron na zakończenie robót, co zmusza zamawiającego do niezwłeczenia z wytoczeniem powództwa, czyli do przestrzegania celu, dla którego odszkodowanie umowne zostało wprowadzone.

Fakt, że w powyższym terminie zlecający nie zna jeszcze ostatecznej kwoty należnego mu odszkodowania, narastającego sukcesywnie w miarę zwłoki wykonawcy, nie stoi na przeszkodzie wytoczeniu powództwa. Komisje (arbitrażowe z urzędu badają bowiem czy w dacie wydawania orzeczenia, rozstrzygającego spór o zapłatę odszkodowania umownego za nieterminowe wykonanie robót budowlano-montażowych, sporne roboty zostały ukończone i z urzędu zasądzą odszkodowanie umowne do daty ukończenia robót, wykraczając poza żądanie wniosku (§ 57 przepisów o postęp. arbitrażowym z dnia 3 V 1960 r. — Dz. U. nr 26 poz. 148).

Jeżeli w dacie wydawania orzeczenia sporne roboty nie są zakończone, komisje arbitrażowe w oparciu o § 58 przepisów o postępowaniu arbitrażowym zobowiązują strony do zawarcia aneksu do umowy ustalającego dodatkowy termin ukończenia robót i zasądzą odszkodowanie umowne za okres od daty przewidzianej w umowie na zakończenie robót do daty ukończenia przewidzianej w tym aneksie.

W przypadku, gdy dodatkowy termin przewidziany w tak sporządzonym aneksie nie zostanie przez wykonawcę dotrzymany, wówczas zamawiający może odstąpić od umowy z winy wykonawcy wraz z wszelkimi konsekwencjami wynikającymi z faktu odstąpienia od umowy, albo może w nowym powództwie arbitrażowym dochodzić odszkodowania umownego za niedotrzymanie przez wykonawcę dodatkowego terminu.

Takie orzecznictwo arbitrażowe zabezpiecza w pełni interes zamawiającego

roboty, a równocześnie przeciwstawia się spekulacji zamawiającego na zwłocę wykonawcy robót (30 IV 1962 r. — 11-3097/62).

Ustawa z dnia 18 VII 1950 r. przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz. U. nr 34, poz. 311)

Art. 3. Zgodnie z zasadami współżycia społecznego w Państwie Ludowym spółdzielnia, jako właścicielka nieruchomości, nie może korzystać z przysługującej jej służebności przejazdu i przechodu przez nieruchomość innej spółdzielni, jeżeli konieczność korzystania z tej służebności odpadła wskutek wybudowania drogi ogólnodostępnej, zaś dalsze wykonywanie uprawnień wynikających z tej służebności narusza interes gospodarczy spółdzielni, do której należy nieruchomość służebna i naraża „na szwank mienie społeczne (14 IV 1962 r. — III-9779/61).

Kodeks zobowiązań z dnia 27 X 1933 r. (Dz. 17. nr 82, poz. 598 wraz ze zmianami)

Art. 2i8 § 1 i § 2. Od obowiązku uiszczenia odsetek za opóźnienie w zapłacie należności za dostawę nie zwalnia odbiorcy potrzeba sprawdzenia prawidłowości ceny wskazanej w fakturze dostawcy (19 IX 1962 r. — BO-9480/61).

Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 27 VI 1934 r. — kodeks handlowy (Dz. U. nr 57, poz. 502)

Art. 601. Przedsiębiorstwo spedycyjne odpowiada za całość towaru w okresie, w którym towar znajdował się w jego gestii, mimo że w tym okresie inna jednostka wykonywała pomocnicze czynności związane z nadaniem tego towaru do przewozu (27 IV 1962 r., — BO-7550/61).

Dekret z dnia 24 XII 1952 r. o przewozie przesyłek i osób kolejami (Dz. U. nr 4 poz. 7 z r. 1953)

Art. 47, 95, 98, 126, 127. Kolej ma obowiązek protokolarnego stwierdzenia stanu (ewentualnie i wagi) przesyłki, jeżeli odbiorca tego zażąda, twierdząc, że przesyłka częściowo zaginęła; obowiązek zastosowania się do takiego żądania odbiorcy ciąży na kolei, chociażby przesyłka nie wykazywała śladów naruszenia.

Z motywów uzasadnienia:

...Prawdą jest, co podnosi rewizja nadzwyczajna, iż braki w objętych sporem przesyłkach, o które chodzi w postępowaniu rewizyjnym, nie zostały stwierdzone przez kolej, która nie ustaliła protokolarnie stanu i wagi przesyłek stosownie do art. 126 dekretu o przewozie przesyłek i osób kolejami (DKP). Zespół rewizyjny uznał jednak — nie dzieląc w tym przedmiocie poglądu wyrażonego w nadzwyczajnej rewizji — iż okoliczność ta nie może skutkować w danym przypadku wygaśnięcia roszczeń powoda w stosunku do pozwanej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych z tytułu wskazanych wyżej braków, które stwierdzone zostały na podstawie ustaleń przysięgłych wagowych Państwowej Inspekcji Handlowej. O wygaśnięciu roszczeń odszkodowawczych odbiorcy przesyłki w stosunku do kolei nie można mówić w sytuacji, gdy — jak to miało miejsce w omawianych przypadkach — do stwierdzenia szkody przez kolej nie doszło z przyczyn leżących po stronie samej kolei (art. 127 ust. 1 pkt 2 lit. b DKP). W obrocie społecznym sporządzenie protokołu kolejowego ma szczególnie istotne znaczenie, służy bowiem nie tylko interesom kolei i jej kontrahentów, ale i ogólnemu interesowi ochrony własności społecznej. Protokół kolejowy ma bowiem na celu nie tylko ustalenie faktu i rozmiaru szkody, ale i przyczyn jej powstania oraz okoliczności, kto i w jakim stopniu ponosi za szkodę odpowiedzialność (ust. 3 przep. wykonawczych do art. 126 DKP), co w przypadku, gdy

szkoda powstała w przedmiocie stanowiącym własność społeczną, ma specjalnie doniosłą wagę. Zadania te spełnia protokół kolejowy w sposób najpełniejszy, gdy kolej przystąpi do protokolarnego ustalenia stanu przesyłki zanim jeszcze odbiorca przystąpił do jej wyładowania.

Zespół rewizyjny uznał za nietrafny pogląd wyrażony w nadzwyczajnej rewizji, jakoby kolej nie miała obowiązku sprawdzenia na żądanie odbiorcy wagi omawianych przesyłek, co wynikać ma — zdaniem rewizji — z ust. 1 przepisów wykonawczych do art. 126 DKP w brzmieniu ustalonym zarządzeniem Ministra Kolei z 14 września 1956 r. (Dz. T. i Z. K. nr 16, poz. 111), w myśl którego żądanie osoby uprawnionej sprawdzenia stanu przesyłki kolej uwzględnia, jeżeli istnieją ślady naruszenia przesyłki. Przepisu tego nie można interpretować w ten sposób, jakoby wynikało z niego, iż odbiorca ma prawo domagać się od kolei sprawdzenia wagi przesyłki wyłącznie w takim przypadku. Taka interpretacja ograniczająca uprawnienia odbiorcy i obowiązki kolei sprzeczna byłaby bowiem z wyraźnym brzmieniem samego art. 126 ust. 1 DKP, który stanowi, iż kolej obowiązana jest niezwłocznie stwierdzić protokolarnie stan, a w razie potrzeby i wagę przesyłki, jeżeli osoba uprawniona twierdzi, że przesyłka częściowo zaginęła, albo została uszkodzona. W związku z treścią art. 126 ust. 1 DKP i mając na uwadze art. 47 ust. 1 DKP, przyjąć należy, że decydującą przesłanką powstania po stronie kolei obowiązku ustalenia na miejscu przeznaczenia stanu i wagi przesyłki jest (obok własnych spostrzeżeń i przypuszczeń kolei) twierdzenie osoby uprawnionej odnośnie do częściowego zaginięcia lub uszkodzenia tej przesyłki. Twierdzenie to może być wywołane nie tylko zewnętrznymi oznakami naruszenia przesyłki, ale i innymi czynnikami, np. ciągłym powtarzaniem się braków w otrzymywanych przez odbiorcę przesyłkach pewnego określonego towaru, jak to miało miejsce w sytuacji, o którą chodzi w niniejszych sprawach. W tym stanie rzeczy dojść należy do wniosku, że postanowienie ust. 1 przepisów wykonawczych do art. 126 DKP, uzależniające uwzględnienie przez kolej żądania ustalenia stanu przesyłki od istnienia śladów jej naruszenia, odnosi się jedynie do sytuacji, gdy osoba uprawniona wcale nie twierdzi, że przesyłka częściowo zaginęła, lub została uszkodzona w czasie przewozu kolejowego, lecz jest zainteresowana w ustaleniu stanu przesyłki dla innych celów niż stwierdzenie jej uszkodzenia w tym przewozie (14 VI 1962 r. — BO-1291/62 i BO-1292/62).

Art. 96. 1. Odpowiedzialność za spowodowany nieuszczerpleniem zastaw ubytek w czasie przewozu zboża załadowanego luzem do wagonu kolejowego ponosi jednostka, która dokonała załadunku.

2. Przyjęcie przez kolej na stacji portowej załadowanego przez nadawcę wagonu bez zastrzeżeń stwarza domniemanie prawidłowości załadowania wagonu tylko o tyle i w takim zakresie, w jakim kolej ma możliwość stwierdzenia tego sposobu załadowania bez otwierania zadrutowanego wagonu krytego (14 VI 1962 r. — BO-2135/62).

Art. 28 i 114 Ponieważ w przypadku określenia przez nadawcę w liście przewozowym nazwy towaru w sposób nieściśły, dopuszczający stosowanie dwóch lub więcej klas taryfowych, a tym samym stawek przewoźnego, stosuje się w myśl przepisów taryfowych najwyższą z tych klas, to w razie pobrania w tym przypadku przewoźnego według klasy (stawki) niższej, kolei służy prawo domagania się dopłaty (niedoboru).

Prawo to nie służy jednak kolei, o ile nadawca udowodni nie budzącymi

wątpliwości dokumentami, że przewieziony towar odpowiada faktycznie tej klasie taryfowej, według której kolej pobrała przewoźne (27 IX 1962 r. — BO-2134/62).

Dekret z dnia 3 VI 1953 r. o ustalaniu cen, opłat i stawek taryfowych (Dz. U. nr 31, poz. 122)

Opinia rzeczoznawcy przy wojewódzkiej komisji cen co do prawidłowości obliczonej w fakturze należności nie jest równoznaczna z decyzją wojewódzkiej komisji cen w sprawie ustalenia ceny; opinia taka podlega więc w postępowaniu arbitrażowym merytorycznej ocenie, podobnie jak opinia każdego innego rzeczoznawcy (14 IX 1962 r. — 1-4625/62).

Zarządzenie Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z dnia 9 IV 1959 r. w sprawie przydziałów, rozdzielników i uzgodnień dostaw oraz ogólnych warunków dostawy pomiędzy jednostkami gospodarki społecznej (M. P. nr 37, poz. 167, zm. M. P. z 1961 r. nr 84, poz. 350)

§§ 31, 34 i 91. 1. Badanie przy odbiorze metodą reprezentatywną jakości dostarczonej partii towaru i uznanie, że nie ma podstawy do odrzucenia tej partii, nie wyłącza możliwości zgłaszania następnie reklamacji co do wad stwierdzonych w tych przedmiotach, które nie były poddane badaniu.

2. W zakresie skutków prawnych wykonania wadliwej dostawy należy różnicować roszczenia odbiorcy wynikające z tytułu rękojmi (np. żądanie usunięcia wady w określonym terminie itp.) od roszczenia o odszkodowanie umowne należne w przypadku wykonania dostawy obciążonej wadami. Pomimo utraty przez odbiorcę — na skutek niezachowania formalności reklamacyjnych — roszczenia z tytułu rękojmi odbiorca zachowuje nadal roszczenia o zapłatę odszkodowania umownego

Z motywów uzasadnienia:

... Zarzut strony pozwanej, że strona powodowa nie może w spornym przypadku domagać się odszkodowania (kary) umownego za przyjęte aparaty radiowe, które okazały się wadliwe, gdyż utraciła roszczenie z tytułu rękojmi wobec niezachowania formalności reklamacyjnych (§ 34 ust. 1 o.w.d.), nie zasługuje na uwzględnienie, nawet gdyby w spornym przypadku utrata tych roszczeń faktycznie nastąpiła. W zakresie bowiem skutków prawnych wykonania wadliwej dostawy należy rozróżnić roszczenia odbiorcy wynikające z tytułu rękojmi (np. żądanie obniżenia ceny, dostarczenie zamiast przedmiotów wadliwych takiej samej ilości przedmiotów wolnych od wad, usunięcia wady w określonym terminie) od roszczenia o odszkodowanie umowne przypadające w razie wykonania dostawy obciążonej wadami. Powoływany przez stronę pozwaną § 34 o.w.d. dotyczy tylko utraty roszczeń z tytułu rękojmi, o których jest mowa w § 31 o.w.d. Natomiast pomimo utraty roszczeń odbiorca zachowuje nadal roszczenie o odszkodowanie umowne i jakkolwiek w wielu przypadkach będzie musiał z konieczności zatrzymać dla siebie przedmioty dostarczone z wadami, niemniej jednak uprawniony będzie do dochodzenia odszkodowania, które w danym przypadku wynosi 5% wartości aparatów radiowych dostarczonych z wadami (§ 16 ust. 1 pkt. 2 b.w.d. artykułów przemysłowych powszechnego użytku) (26 VIII 1962 r. — 1-5046/62).

Zarządzenie Ministra Skupu z dnia 12 XII 1956 r. w sprawie branżowych warunków dostawy zbóż, grochu, fasoli oraz ich przetworów (M. P. z 1957 r. nr 15, poz. 117).

§ 17 i 21. 1. Odpowiedzialność za spowodowany nieuszczerpleniem zastaw ubytek w czasie przewozu zboża załadowanego luzem do wagonu kolejowego ponosi jednostka, która dokonała załadunku.

2. Przyjęcie przez kolej na stacji portowej załadowanego przez nadawcę wagonu bez zastrzeżeń stwarza domniemanie prawidłowości załadowania wagonu tylko o tyle i w takim zakresie, w jakim kolej ma możliwość stwierdzenia tego sposobu załadowania bez otwierania zadrutowanego wagonu krytego (14 VI 1962 r. — BO-2135/62).

§ 25. Jeżeli zostało stwierdzone, że dostarczony towar jest — z powodu ujawnionych wad — towarem niższego, a więc tańszego gatunku niż zadeklarowany, wówczas dostawcy należy się cena obowiązująca dla tego niższego gatunku bez względu na to, czy odbiorca wykonał czynności zmierzające do podniesienia gatunku towaru i po jakiej cenie towar ten sprzedał dalszym odbiorcom (25 IX 1962 r. — BO-8715/61).

Zarządzenie Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 19 VIII 1959 r. w sprawie branżowych warunków dostawy obuwia, galanterii i artykułów futrzarskich (M. P. nr 77, poz. 409).

§ 32. Jeżeli zarządzenie wprowadzające branżowe warunki dostaw zastrzega stosowanie ich tylko do dostaw wykonywanych przez określonych dostawców, to takie branżowe warunki nie mają zastosowania przy dostawach wykonywanych przez innych dostawców (28 XI 1962 r. — BO-8936/62).

Zarządzenie Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z dnia 16 X 1959 r. w sprawie uzgodnień dostaw i ogólnych warunków dostaw związanych z obrotem z zagranicą pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (M. P. nr 92, poz. 494, zm. M. P. z 1961 r. nr 84, poz. 350),

§ 35 i 37 (o.w.d. — import). Odbiorcy, który zasadnie odstąpił od umowy z powodu wadliwości otrzymanej dostawy i który na zlecenie dostawcy przesłał nieprzyjęty towar innej jednostce, służy roszczenie do dostawcy o zwrot kosztów tej przesyłki niezależnie od roszczenia o zapłatę odszkodowania umownego z tytułu odstąpienia od umowy z winy dostawcy (5 IX 1962 r. — 1-397/62).

Zarządzenie Ministra Przemysłu Chemicznego z dnia 22 X 1956 r. w sprawie zasad obrotu butlami do gazów technicznych (M. P. nr 39, poz. 1041 zm. M. P., Z 1958 r. nr 79, poz. 454).

Dopuszczalne jest ustalenie przez komisje arbitrażowe terminów zwrotu butli po gazach technicznych (27 IV 1962 r. — BO-1363/62).

Zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 14 IV 1958 r. w sprawie umów o roboty budowlano-montażowe wykonywane przez przedsiębiorstwa państwowe (M. P. nr 32, poz. 186).

§ 59 i 61 ogólnych zasad umów o roboty budowlano-montażowe. Niedostarczenie w terminie przez inwestora wykonawcy kosztorysów przecenionych na skutek wprowadzonej z dniem 1 lipca 1960 r. zmiany cen w budownictwie nie pociąga za sobą obowiązku zapłaty odszkodowania umownego za zwłokę; natomiast wykonawca ma prawo dochodzenia wynagrodzenia szkody rzeczywistej na zasadach ogólnych (10 V 1962 r. — BO-2339/62).

Zarządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 29 XII 1959 r. w sprawie zasad ustalania wynagrodzeń i dokonywania rozliczeń za roboty budowlano-montażowe wykonywane przez przedsiębiorstwa państwowe (M. P. z 1960 r., nr 7, poz. 34)

§ 12. Fakt, że zamawiający nie fakturował odrębnie materiałów dostarczonych przez niego do budowy, nie pozbawia go prawa dokonania odpowiednich rozliczeń przy regulowaniu faktury końcowej za roboty budowlano-montażowe; bieg terminu prekluzyjnego dla roszczenia zamawiającego o należność za te materiały rozpoczyna się więc nie wcześniej niż w dniu następnym po dacie, w której został sporządzony protokół końcowego odbioru robót, bądź po dacie, w której w myśl obowiązujących przepisów protokół taki powinien być sporządzony (30 IV 1962 r. — 11-2608/62).

Zarządzenie Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury z dnia 11 VII 1957 r. w sprawie ramowych zasad sporządzania i zatwierdzania założeń oraz dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji (M. P. nr 62, poz. 383)

Biuro Projektów, które na zlecenie inwestora opracowało założenia projektowe, przewidujące wykonanie inwestycji w sposób sprzeczny z obowiązującymi przepisami, nie ma prawa do wynagrodzenia za to opracowanie (26 III 1962 r. — 11-1411/62).

Zarządzenie Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 21 XI 1960 r. w sprawie dokumentacji kosztorysowej na roboty budowlano-montażowe wykonywane w 1961 r. (M. P. nr 90, poz. 408)

Niedostarczenie w terminie przez inwestora wykonawcy kosztorysów przecenionych na skutek wprowadzonej z dniem 1 lipca 1960 r. zmiany cen w budownictwie nie pociąga za sobą obowiązku zapłaty odszkodowania umownego za zwłokę; natomiast wykonawca ma prawo dochodzenia wynagrodzenia szkody rzeczywistej na zasadach ogólnych (10 V 1962 r. — BO-2339/62).

Dekret z dnia 28 X 1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym (Dz. U. nr 66, poz. 414 z późn. zmianami)

Art. 12 ust. 1. Niedopuszczalna jest droga postępowania arbitrażowego w sporach dotyczących prawidłowości wypłaty przez zakład pracy zasiłku rodzinnego (31 X 1961 r. — III-5564/61).

Ustawa z dnia 13 IV 1960 r. o utworzeniu Komitetu Pracy i Płacy oraz o zmianach właściwości w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, rent, zaopatrzeń i opieki społecznej! (Dz. 17. nr 20, poz. 119)

Art. 11. Niedopuszczalna jest droga postępowania arbitrażowego w sporach dotyczących prawidłowości wypłaty przez zakład pracy zasiłku rodzinnego.

Z motywów uzasadnienia:

Spór dotyczy zasiłku rodzinnego, a więc świadczenia z ubezpieczenia rodzinnego, uregulowanego przepisami dekretu z dnia 28 października 1947 r. o ubezpieczeniu rodzinnym (Dz. U. nr 66, poz. 414 z późniejszymi zmianami). W myśl art. 12 ust. 1 powołanego dekretu skargi na decyzje instytucji ubezpieczeń społecznych były rozpoznawane przez sądy ubezpieczeń społecznych. Obecnie zaś — na mocy przepisu art. 11 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o utworzeniu Komitetu Pracy i Płac oraz o zmianach właściwości w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, rent, zaopatrzeń i opieki społecznej (Dz. U. nr 20, poz. 119) — odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych rozstrzygają rady nadzorcze oddziałów ZUS-u (patrz M. P. z 1960 r. nr 53, poz. 272).

Skoro więc sprawy z zakresu ubezpieczenia rodzinnego, a między innymi zasiłków rodzinnych, na mocy przepisów szczególnych przekazane zostały do rozpoznania innym władzom lub innym sądom niż sądy powszechne (art. 2 ust. 3 dekretu o państwowym arbitrażu gospodarczym — jednolity tekst Dz. U. z 1961 r.

nr 37, poz. 195), to nie należą one do właściwości państwowych komisji arbitrażowych (31 X 1961 r. — III-5564/61).

Ustawa z dnia 30 I 1959 r. — prawo lokalowe (Dz. 17. nr 10, poz. 59)

Art. 4. Najemca, który otrzymał lokal użytkowy w stanie surowym i doprowadził go własnym kosztem do stanu używalności, ma prawo potrącić ten koszt w odpowiednich ratach z czynszu najmu (26 IX 1962 r. — BO-1976/62).

Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 VII 1958 r. w sprawie czynszów za lokale użytkowe i wpłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej (Dz. U. nr 50, poz. 245 ze zmianami)

W obrębie gospodarki uspołecznionej najemca lokalu użytkowego nie ma obowiązku uiszczania wynajmującemu opłat za zainstalowanie urządzeń reklamowych świetlnych na dachu budynku, w którym mieści się lokal; wynajmujący ma jedynie prawo żądania od najemcy na zasadach ogólnych odszkodowania, jeżeli w związku z użytkowaniem tej reklamy wynajmującemu wyrządzona została szkoda (6 VI 1962 r. — III-173/62).

Uchwała nr 72a Rady Ministrów z dnia 15 III 1958 r. w sprawie udziału państwowych jednostek gospodarczych objętych planem centralnym w kosztach inwestycji urządzeń komunalnych (M. P. nr 32, poz. 182)

Jednostka, na której ciąży obowiązek udziału w kosztach inwestycji urządzeń komunalnych, powinna sobie zapewnić środki finansowe, umożliwiające jej terminowe wykonanie tego obowiązku (15 III 1962 r. — 11-1898/62).

Uchwała nr 494 Rady Ministrów z dnia 15 XII 1958 r. w sprawie zasad i trybu postępowania przy ustalaniu opłat z tytułu uczestniczenia państwowych jednostek gospodarczych w kosztach inwestycji urządzeń komunalnych (M. P. z 1959 r. nr 2 poz. 5)

Jednostka, na której ciąży obowiązek udziału w kosztach inwestycji urządzeń komunalnych, powinna sobie zapewnić środki finansowe, umożliwiające jej terminowe wykonanie tego obowiązku (15 III 1962 r. — 11-1898/62).

Uchwała nr 363 Rady Ministrów z dnia 13 IX 1961 r. w sprawie zasad opracowania szczegółowych planów miejskiego budownictwa mieszkaniowego oraz zasad planowania i finansowania tego budownictwa i urządzeń towarzyszących na okres lat 1961—1965 (M. P. nr 78, poz. 325).

Najemca, który otrzymał lokal użytkowy w stanie surowym i doprowadził go własnym kosztem do stanu używalności, ma prawo potrącić ten koszt w odpowiednich ratach z czynszu najmu (26 IX 1962 r. — BO-1976/62).

Zebrał

Zenon Kłafkowski